

יעל סדיני

אבק

הנכרתת ביניהם? מה אומרת היא לגבי חלקו של כל אחד מהם בחיי זולתו? האם המפקד חש כמוהו, אחרון הפקודים, שברית עלומה כזאת אכן נכרתת ביניהם? שברית עלומה כזאת אכן חייבת להיכרת ביניהם?

ולכן נסוג אחרון הפקודים אחורה צעד אחד ועוד שניים. וכמו לאות חזרה ונמשכה רגל המפקד לתוך הג'יפ, והמפקד עצמו הסב את פניו קדימה וטפח שנית על כתף הנהג כדי שימשיך לנסוע.

המפקד, שהרחיק או בגי'פ המקרטע, הלאה ועוד הלאה, בחלוף אותם ימים עלה מעלה-מעלה בסולם הפיקוד. ואילו אחרון הפקודים שחזר אז למצודה המנדטורית הנטושה שעל פסגת ההר למלא את חובותיו, בחלוף אותם ימים היה לאחד האזרחים ושקע במימוש ספקני של כמה מכמהותיו האישיות ההיוליות. גם גבה במקצת.

ואולם מאז, בכל פעם שבה הגיע לאוזניו שם המפקד - אם באחד מערוצי התקשורת ואם בשיח חי - היה שב אחד האזרחים להיות אחרון הפקודים הנישא בשובל אבק מתנחשל מאחורי ג'יפ, אבק סמיך, מסמא עיניים, גודש נחיריים עד מחנק. ובכל פעם מחדש אכף על עצמו לעצב על לשונו מילים רהוטות שתנסחנה בבהירות מדוע אז, בעמוד המפקד לפני פקודיו בחצר הפנימית המזוהחת של המצודה המנדטורית הנטושה, נתמצתה בו תחושה שברית עלומה נכרתת ביניהם. הוא לא הצליח למצוא לתחושתו מילים. אבל למרות זאת, בכל נימי נפשו ידע שתחושתו שרירה וקיימת. ולא עוד, אלא שככל שרחק המעמד ההוא בזמן, כן נעשתה תחושתו יותר מזוקקת.

והנה ערב אחד, בתקופה שבה אחד האזרחים היה מבקר הצגות, בשבתו במושב הקבוע באולם תיאטרון, רגע לפני הרמת המסך משום מה הסב את ראשו לאחור. המפקד, בחליפה אזרחית רגילה, ישב כמה שורות מאחוריו, מיד החזיר פניו אל המסך המתרום מעל תפאורה המרמזת על שדה קרב בעולם העתיק ונישא על פניו בשובל אבק מתאבך אחרי ג'יפ, אבק סמיך, מסמא עיניים, גודש נחיריים עד מחנק.

בהפסקה התכווץ אחד האזרחים במקומו. מזווית עין הבחין במפקד היוצא מהאולם מאחד הפתחים מוקף בבני לויה. במבואה, לאחר צאתו מהאולם מפתח אחר, מיקם את המפקד ממרחק בטוח. באור הבהיר שנזקה עליו מנברשת התקרה השגיח בשערו שהקליש, בלסתותיו שהתעבו, בבשר לחייו שנתרפה. לעומת זאת, כאז כן עתה, אמרה דמותו התכנסות עצמית בכתפיה השמוטות ובגוף הנוטה קלות הצדה. לפתע הרים המפקד יד שסיגריה אחוזה בה בין אצבע ואמה ונעה לעומתו כמו מאליה. לכו של אחרון האזרחים החמיץ פעימה. הייתכן שהוא מזהה אותו? קרב אליו, דחק בעצמו, קרב אליו אתה וספר לו על אותו רגע של תחושת 'ברית עלומה'! אבל באילו מילים בדיוק? באותו רגע הדהד צליל הגונג המורה על סיום ההפסקה, ואחד האזרחים נחפו להיבלע בין החוזרים לאולם. בשבתו במקומו חלפה ידו על שערו ועל פניו. כן, גם בהם נתן חלוף הזמן אותות. ואז נפנה למילוי תפקידו כמבקר תיאטרון והתרכז כל-כולו בהתרת העלילה במערכה השנייה. הודות לבקיאיותו במחזאות הקלאסית ידע שבמחזה זה גורל המנצחים ייחתך לשבט. השאלה היתה רק איזו פרשנות תינתן לזאת בהפקה הנוכחית.

ברדת המסך האחרון חמק החוצה תחת גל מחיאות הכפיים. מוטל היה עליו למהר בכתיבת ביקורתו על ההצגה לפני שגיליון עיתון

המצודה המנדטורית הנטושה שעל פסגת ההר החליפה ידיים פעמים אחדות. כך סופר להם כאשר היחידה שלהם התמקמה בה. ההוכחות היו בשטח: קירות חיצוניים מנוקרים בפגעי כדורים, זרם חשמל מושבת, צינורות יבשים ממים, דלתות תלושות מציריהן, חלונות תלויים על בדלי מסגרות, אברי רהיטים ושברי זכוכית פזורים על רצפות מזוהמות. בכל שררה עזובה. וכמוה רוח היחידה.

שבועיים-שלושה לאחר ההתמקמות עברה השמועה שהמפקד הגיע והסתגר עם סגל הפיקוד בחדר שאולתר למפקדה.

כבר נודע כמנתח באומל חד פעולות בעבר, כאיסטרטג בהיר עין בתכנון פעולות לעתיד, כעז נפש וקר רוח בקרב. לפיכך התקבצו הכל בציפייה בחצר הפנימית המזוהחת לראותו בשר ודם. והוא - אחרון הפקודים - נדחק בין הראשונים. גמוך קומה היה אז.

סוף-סוף נפתחה הדלת ובפתח הופיע המפקד בבלורית מדובללת, בפנים סחופות, בעיניים צרובות, בכתפיים שמוטות, גוף נוטה קלות הצידה במדים קמוטים. כל דמותו אמרה התכנסות עצמית. רק ידו, סיגריה הדוקה בין אצבע ואמה, נעה לעומתם כמו מאליה. "היי!" נשלחה אל גבו קריאה בפנותו לצאת מהחצר, "תגיד מילה טובה!"

המפקד סב אחורה. בחיוך קטום בשפתיו סקר ביעף את פקודיו. "יהיה טוב, חבר'ה, שלום," הפטיר ארבע מילים נדושות בקול חרוך ופנה לדרכו.

הכל חזרו לענייניהם. רק אחרון הפקודים מיהר אחריו בלי לתת את הדעת למה. מחוץ לחצר עוד הספיק לראות בעלותו לג'יפ שכבר היה מותנע, שמיד החל לקרטע בין המהמורות במדרון התלול של דרך החתחתים.

אחרון הפקודים רץ אחרי ג'יפ, נישא בשובל האבק שהתאבך אחריו, אבק סמיך, מסמא עיניים, גודש נחיריים עד מחנק. והנה, מבעד מסך האובר, הסב אליו המפקד את פניו וטפח על כתף הנהג. אבל כאשר הג'יפ כמעט נעצר ורגל המפקד כבר החלה להשתלשל החוצה ממנו, נעצר אחרון הפקודים במרוצתו. בהרף שנייה הצטללה במוחו הסיבה שבגללה רץ ככה בתוך האבק: כדי לומר למפקד שברגע שבו עמד לפניו בחצר הפנימית המזוהחת במצודה המנדטורית הנטושה חש שברית עלומה נכרתת ביניהם. אבל איך יתרגם 'ברית עלומה' במילים פשוטות בלי להסס? לגמגם? וכי יש עכשיו פנאי למפקד להוציא זמן יקר על פענוח לשונו העילגת של אחרון הפקודים? מה לו לגבר בוגר שהוא קצין רם דרג המתמסר כל-כולו למטרה עליונה מוגדרת ולעלם בוסר שהוא טוראי פשוט הנוהה אחרי כמיהות אישיות היוליות החייב לברר ברגע זה - ממש ברגע זה - מהי הברית העלומה

של יום המחרת ירד לדפוס. אבל אלילו לשכוח להכין פרשנות רהוטה לאותה 'ברית עלומה', הבטיח לעצמו, שמא, אי פעם, ישוב להודמן יחד עם המפקד.

ואותה פעם שנייה אכן התרחשה כאשר הוזמן לחתונה רבת עם בשל קרבת משפחה לאם הכלה. הוא עמד בקרב חבורת דודנים על המדשאה הגדולה למשעי תחת שלל נורות צבעוניות כאשר לפתע הופיע המפקד בחולצה פתוחה וקרוב לחבורה אחרת שעמדה סמוך לחבורתו. מיד הסיק אחד האורחים שהמפקד הוזמן לחתונה בשל פעילות צבאית משותפת עם אבי החתן. לאור להבת מצת שמישהו קירב לסיגריה שבפיו הבחין אחד האורחים שמאז ליל התיאטרון הקליש שערו עוד יותר וגם החל מאפיר, וגון עיניו פָּהָה, שכתפיו השמוטות משוקעות בתוך עצמן, שזווית נטיית גוֹן הצדה יותר חדה. ואז החל המפקד להשיט יד שסיגריה אחוזה בה בין אצבע ואמה על פני המדשאה כמבקש את עזרת בני חבורתו בזיהוי אלמוני ופלמוני. עד שתגיע אליו, חזר אחד האורחים והיה לאחרון הפקודים הנישא בשובל אבק מתנחשל מאחורי ג'יפ, אבק סמיך, מסמא עיניים, גודש נחיריים עד מחנק. אין ספק שהמפקד לא יזהה בו את אחד מפקודיו מאז. ולכן קָרַב אליו אתה, הפגיע בעצמו, הודהה בפניו אתה וספר לו על אותה תחושה של 'ברית עלומה' הכרותה ביניכם. ומה אם התרשלת עד כה ולא ניסחת מילים רהוטות לתאר? ברגע שתפתח את פיה, הן תימצאנה לך. והוא חרג מחבורת בני משפחתו בצעד אחד קטן אחד לעבר המפקד, ובעוד צעד אחד, קטנטן. עוד מעט והרווח ביניהם יצטמק עד הושטת יד. אבל בדיוק באותו רגע צץ ביניהם מלצר והגיש למפקד מגש תקרובת, והמפקד הפנה אותו אל בני חבורתו ונבלע איתו ביניהם. ואחד האורחים, במקום ללכת אחרי המפקד ולדבוק במשימה שהציב לעצמו, סב על עקביו, וכמעט התנגש במגש תקרובת שנשא מלצר אחר שצץ מאחוריו. הוא הספיק להתנצל בפניו לפני שהרחיק לשער החצר.

בראי שבביתו השתדל לבחון את בבואתו בעיניים זרות. גם שערו הקליש והאפיר, גם גון עיניו פָּהָה, וכתם זקנה החל להתפשט בלחיו. ומה מציץ על שכמו בין כתפיו? קצה בליטה.

לעולם ייוותר פער שנים בין המפקד ובינו, ידע אחד האורחים, אך מבחינה יחסית הוא ילך ויצטמצם. בנעוריו השתעשע בפתרון חידות מתמטיות.

וגם פעם שלישית היתה.

יום אחד הוזמן אחד האורחים להשקת ספר זיכרונות שעורכו נמנה עם תלמידיו בשנים שבהן שימש כמרצה על העידן החדש בחוג להיסטוריה באוניברסיטה. כיוון שהקדים לבוא להשקה שנועדה להתקיים בחדר עיון של ספרייה ציבורית נודעת, ניגש לשולחן צדדי שעליו היו פזורים כותרים שונים לתצוגה. הוא נבר ביניהם ועלעל בדפיהם ובינתיים החלו עוד ועוד מוזמנים להיכנס לחדר. פתאום הופיע המפקד בפתח החדר לבוש במקטורן מחויט בהידור מאופק, זה מכבר נודע מפי התקשורת שפשט את מדיו ונענה לאחד ממוסדות הציבור למלא בו תפקיד ייצוגי. עד שאחד האורחים הבין שהוזמן להשקה בגלל אזכורי ראשית הקמת הכוח הצבאי בספר הזיכרונות המושק, כבר היה לאחרון הפקודים הנישא בשובל אבק מתנחשל מאחורי ג'יפ, אבק סמיך, מסמא עיניים, גודש נחיריים עד מחנק.

צליעה קלה ניכרה בהילוכו של המפקד כשהתלווה למו"ל הראשי

שקיבל את פניו והובילו לשולחן התצוגה. בהגיע השניים לשולחן סקר את הכותרים שאליהם הסב המו"ל את תשומת לבו. מזווית עין בחן אותו אחד האורחים בעומדם זה מול זה משני עברי השולחן. מאז מסיבת החתונה נסוגה שיבת שערו מאחורי מפרצים קירחים, חוטמו התארך ועצמות לחייו נעשו בולטות, מאחורי העדשות העבות של משקפיו כהו עיניו המוגדלות כמעט עד שחור, בדמותו המתכנסת בעצמה שולח רוזן, גוֹן נטה הצידה בכיפוף ברור, ועל לחייו נפרשה רשת קמטוטים אדמומיים. והסיגריה, תהה אחד האורחים? היכן הסיגריה הנצחית? כמו לתשובה שלה אז המפקד מכיסו סיגריה ואחז בה בין אצבע ואמה. הוא לא הצית אותה. דמה היתה.

תוך שהקשיב להסבריו של המו"ל העיף המפקד מבט באנשים שמילאו את החדר. הוֹשֵׁט לו יד, דחק בעצמו אחד האורחים כאשר מבטו של המפקד השתהה על פניו לרגע, הוֹשֵׁט לו יד ללחיצה אמיצה מעל שולחן התצוגה, והודהה, וספר לו על אותה תחושה של 'ברית עלומה' גם אם עדיין לא מצאת שעת כושר לנסח את דבריך. ידו כבר החלה להתרומם. אבל באותו רגע ניגש אל המפקד עוזר צעיר בצעדים מדודים ולחש דבר מה על אוזנו. המפקד החזיר לו הנהון, הפטיר כמה מילות התנצלות למו"ל הראשי ולנאספים שבקרבת מקום ונפנה לצאת מהחדר. ככל שהתרחק לפתח כשורועו נתמכת ביד העוזר הצבאי כן גברה צליעתו עד שרגל אחת שלו היתה ממש נגררת בכבדות. לאחר שנעלמו השניים במסדרון, נשקפה אל אחד האורחים בבואה של צדודית עצמו בכנף חלון סמוך. הבליטה בין כתפיו גדלה והיתה לגבנון קטן. נראה שהצליחה להסתוות בראי הבית.

אז הגיע לידי החלטה נחרצת לשים קץ לגישושים אלה בינו ובין המפקד. בראשו התגבשה תוכנית: הוא יחפש בארכיונים הצבאיים וימצא את שמות חבריו ליחידה שבה שירת באותם ימים רחוקים. לכל אחד מהם ישלח הזמנה ל"פגישת מחזור" במצודה המנדטורית הנטושה שעל פסגת ההר. וגם את המפקד יזמין. קשה לתאר שלא ייענה להזמנה - גם לשמה וגם משום שבפרק זה של חייו עיסוקו הציבורי-ייצוגי מותיר לו זמן פנוי. ושם בפגישה, לאחר פרקי ה"אכל ושתה" ושיח הרעים והשירה בציבור, יימתח מסך גדול נוכח כולם, ובעזרת מי מהבנים ומהנכדים המומחים בפעלולים החזותיים האלקטרוניים החדשניים של "גזור והדבק", יוקרן עליו ג'יפ מאותם ימים, ג'יפ מקרטע בין מהמורות במדרון תלול של דרך חתחתים, ודמות המפקד מאותם ימים תשב בג'יפ, והמפקד יסב את פניו לאחור, והוא, אחרון הפקודים, יינשא בשובל האבק המתנחשל מאחורי הג'יפ, אבק סמיך, מסמא עיניים, גודש נחיריים עד מחנק.

ואז -

אז תקפא התמונה במקומה -

ועל רקעה יקום אחד האורחים, ייגש למפקד, יזהה את עצמו באחרון הפקודים הנראה על המסך במרוצתו אחרי הג'יפ, ושניהם יפרשו הצידה, ואז יספר לו על תחושת 'הברית העלומה' שחש באותו מעמד בחצר הפנימית המוזנחת של המצודה המנדטורית הנטושה בימים הרחוקים ההם.

עד יום הפגישה כבר יכין לו מילים סדורות.

כעבור זמן לא רב עמדה על שולחן הכתיבה של אחד האורחים ערמה מסודרת של מעטפות מבוללות וממוענות. וכאשר החל לנסח את ההזמנה שאותה ישכפל ויכניס לכל מעטפה, צץ במוחו רעיון. הוא ייסע אל המצודה המנדטורית הנטושה על פסגת ההר, יצלם אותה

ורכס ההרים התגלה קטע של גדר אבנים. כמעט התפתה לעצור את הרכב ולצאת ממנו ולגעת באבנים המחוספסות שעשרות פעמים פסע לידן הלוך וחוזר בימים הרחוקים ההם ברתו מהמצודה לעמוד על משמרתו בפאתי השדות.

במקום דרך החתחתים מלאת המהמורות של המדרון התלול הזכורה ברגליו, החליק עכשיו לפניו כביש אספלט מבריק שהעפיל להר בשיפוע נוח. עיקולים מתונים נבלעו זה בזה. אחרי העיקול הבא - נדרך - תתגלה המצודה המנדטורית הנטושה על פסגת ההר. הוא נסע בו אט אט כדי להשהות את המראה הצפוי.

קונצרטנינה חסמה את הכביש לכל רוחבו. שלט פלסטיק לבן בוהק היה קבוע באמצעיתו. באותיות גדולות מסוגנות בקפידה אחידה נאמר בו שאין מעבר לאתר הבנייה של "מגדלי המצודה" אלא לבעלי רשיון בלבד.

אחד האזרחים עצר את רכבו מול המחסום. מביתן שעמד בצד הכביש יצא שומר והחוה לעומתו הצדעה צבאית מבודחת. "סוף", גלגל את הרי"ש במבטא לא מזוהה בהורותו על השלט, משך בכתפיו כמזדהה עם כל אותם הכפופים למרות שאין מנוס מדינה וחזר להסתגר בביתן.

אחד האזרחים הסיר מעיניו את משקפיו הרב־מוקדיים ששיבשו את הראייה למרחק. פסגת ההר היתה מכוסה שלדי מבנים בשלבים שונים של גמר. כנפיים ארוכות של שלושה עגורנים נעו מעליהם. צלול להפליא היה האוויר שהתמוג ביקום חף מבריתות, גם מעלומות.

ויטביע את תמונתה בלב כל הזמנה. ואכן, בבוא היום, הקדים לבלוע כמוסה נגד כאבי השיגרון שהחלו לייסרו, הניח על מושב הנוסע של רכבו מצלמה ובקבוק מים מינרליים, ולא שכה, כמובן, את מקל ההליכה שלו - זו רגלו השלישית הנאמנה.

ואם כי מאז אותם ימים רחוקים לא ביקר במצודה המנדטורית הנטושה על פסגת ההר ואף לא בסביבותיה, בהכירו היטב את מפת הארץ בכללותה ידע באיזה כביש מהיר עליו לנסוע ובאיזה מחלף לצאת ממנו. לאחר שנסע אז כברת דרך בכביש צר דו־נתיבי חד־מסלול, במרחק לא רב נגלה לעיניו בעד הזוגית הקדמית רכס הגבעות הנמוכות הבהירות המוכר ומאחוריהן נמשך רכס ההרים הגבוהים הכחולים־אפורים המוכר גם הוא. על אחת הפסגות שם, ידע, עומדת המצודה המנדטורית הנטושה.

בצדי הכביש הורו שלטים על שמות יישובים ותיקים וחדשים. פה ושם הלבינו אשכולות של בתים קטנים בין חמוקי הגבעות שלא היו נושבים בימים הרחוקים ההם. אם אמנם הרגיש בן בית בסביבה בכללותה, פרטים רבים בה היו חדשים לו. פעמיים טעה ופנה לכבישים לא נכונים והתגבר בנחישות בכאב חדש שפילח את עורפו כשתמרן פניות פרסה כדי לשוב על עקביו. הן לא יחזור הביתה בידיים ריקות.

אבל, הנה, נמצאה לו הדרך הנכונה! מה טוב שלא נואש בטרם עת. כמעט פלט לעצמו הברת פליאה שמחה כשבגיא שבין רכס הגבעות

פסיפס - רבעון לשירה

כתב־עת השואף לשילוב המודרני עם הקלאסי, תוך שיקוף מחנות ומשמרות שונים בשירה - ותוך הדגשתה של זווית־ראייה יהדותית בת־ההווה. מעל דפי "פסיפס" מוגשות שיחות עם יוצרים, שירים חדשים של משוררים ותיקים וצעירים גם־יחד, כמו כן מאמרים תיאורטיים ורשימות ביקורת על ספרים, לרבות תרגומים משירת העולם.

האתר באינטרנט של עקד־פסיפס: www.eked.co.il

מנוי ל"פסיפס"

לכבוד "פסיפס", רבעון לשירה, רח' מרים החשמונאית 25, ת"א 62032
 אבקש מנוי לשנת 2009 (4 גליונות)
 מצ"ב המחאה ע"ס 80 ש"ח, כולל דמי משלוח בארץ.

שם ומשפחה ..... כתובת ..... טלפון .....

